

חולין דף ע"ג

כל העומד להחתך כחתוך דמי

למדנו במשנה, שאם שחט את האם ואחר כך חתך את יד העובר, בשר העובר טמא.

והגמרא דייקה, שמכך שהמשנה טימאה אף שהאבר לא נגע בבשר אלא על ידי חבורו שהוא מוסתר, משמע שמשנתנו היא כשיטת רבי מאיר הסובר שבגד בשיעור קטן שחתכו לשתיים אף שבטל ממנו טומאת מדרס, עדין טמא מגע מדרס ממה שכל חלק נגע בשני בזמן שהיו מחוברים. ומכאן שסובר שטומאת בית הסתרים מטמאת, ולא כרבי יוסי. וכעת מביאה הגמרא תירוץ נוסף. אמר רבינא, רבי יוסי חולק רק בבגד, כיון שאינו עומד שיחתכוהו. אבל עובר עומד שיחתכוהו, והעומד להחתך הוא כחתוך, וכיון שנוגעין זה בזה טמאים. שואלת הגמרא, והרי זה רק כרבי מאיר. ששנינו במשנה במקואות, כל ידות הכלים שהן ארוכות ועתיד לקצצן, מטביל עד מקום שהוא עתיד לקיים. ומה שעתיד לקוץ אין צריך טבילה, שנחשב כקצוץ. רבי יהודה אומר, עד שיטביל את כולו? מבארת הגמרא, שדווקא בכלים חולקים חכמים, אבל באוכלים שהם רכים אינו חשיב חבור, אלא כנוגעים זה בזה.

שואלת הגמרא, לעולא שהסביר שבשר העובר טמא כיון שבשעת פרישת החלקים זה מזה ודאי נגעו, מובן שהמשנה כתבה שחתך את האבר שיצא. אלא לרבינא הרי הוא מטמא אף כשלא חתך? עונה הגמרא, הואיל והתנא שנה ברישא 'חתכה', שנה כך גם בסיפא⁴⁶⁹.

למדנו במשנה, שנחלקו בעובר שהוציא ידו ולאחר שחיטת האם חתך את יד העובר, לרבי מאיר בשר העובר טמא כנבילה, ולחכמים טמא כטריפה שחוטה. ואומרת הגמרא, שמצינו כזו טומאה, כפי שאמר אביו של שמואל, טרפה ששחטה מטמאה במוקדשין מדברי חכמים.

מבארת הגמרא, שבברייתא שנינו את המשא ומתן בין דברי רבי מאיר לחכמים. אמר להם רבי מאיר, וכי מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה? שחיטת אמו! אם כן תתירנו אף באכילה. אמרו לו, הרבה מצלת וכו'. וביאר רבא

469 חתכו ואחר כך שחט את אמו הבשר טהור' – דדוקא חתכו קודם שחיטה: דמשעה שנשחטה ונראית לטומאת אוכלין לא נגע, הא לא חתכו – טמא. רש"י.

את כונת דברי חכמים, אמרו לו, טרפה תוכיח ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה, ואינה מתירתה באכילה! אמר להם, לא! אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שהיא גופה⁴⁷⁰, תטהר את האבר דבר שאינו גופה! אמרו לו, מצינו ששחיטה מצילה על שאינו גופה יותר מגופה. שהרי שנינו 'חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה, מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה!'. ומביאה הגמרא שמצינו בברייתא שכן היא הסבר דין ודברים כרבא.

אמר רבי שמעון בן לקיש, כפי שנחלקו איבר המדולדל בבהמה על ידי שחיטה לגבי באבר של העובר, כך נחלקו באיבר המדולדל בבהמה. שלרבי מאיר אין שחיטתו מטהרתו, ולרבנן שחיטתו מטהרתו. ורבי יוחנן אמר, מחלוקת באבר של עובר, אבל באבר של בהמה לדברי הכל אין שחיטתו מועילה. ואמר רבי יוסי ברבי חנינא, טעמו של רבי יוחנן שלחכמים באבר של עובר מטהרים ובאבר המדולדל מטמאים, כיון שלשחיטתו אבר עצמו אם החזיר מותר באכילה, ואבר המדולדל אין לו תקנה בחזרה. שואלת הגמרא, והרי שנינו בברייתא, שרבי מאיר השיב לחכמים, ששחיטה מטהרת אותה ואת אבר המדולדל שבה⁴⁷¹. הדבר מובן לפי רבי שמעון בן לקיש הסובר שנחלקו אף באבר המדולדל. אבל לרבי יוחנן שאמר לדברי הכל אבר המדולדל טמא, כיצד שנינו 'ואת האבר המדולדל'?

לא אומרת הגמרא, שכך נחלקו: אמר רבי שמעון בן לקיש, כפי שנחלקו לגבי באבר של העובר, כך נחלקו באיבר המדולדל בבהמה. ורבי יוחנן אמר, מחלוקת באבר של עובר, אבל באבר מדולדל שבבהמה לדברי הכל שחיטתו מועילה להוציאו מטומאה. אמר רבי יוסי ברבי חנינא, טעמו של רבי מאיר לפי רבי יוחנן, שעובר אינו גופה ואבר המדולדל הוא מגופה.

470 בברייתא שהגמרא מביאה כראיה, כתבה: 'ואת האבר המדולדל בה'. ופי': בהמה שנחתך ממנו אבר ומעורה ותלוי במקצת, ק"ל (לקמן קכז): מטמאה טומאת אוכלין ולא טומאת נבלות. רש"י.

471 עמוד ב'.

בהמה שהיה בה אבר מדולדל ומתה

אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן, מודים רבי מאיר וחכמים, שבהמה שהיה בה אבר מדולדל, אם מתה אינו טמא כאבר מן הנבלה שכזית ממנה טמא אב הטומאה, אלא כאבר מן החי שאין מטמא אלא כשהוא אבר שלם. ואם שחטה, אין האבר נחשב שנפל מחיי הבהמה. ומבררת הגמרא כיצד מדובר? אם באבר של עובר, הרי נחלקו בזה אם שחיטה הכשירה. ואם באבר מדולדל שבהמה, כבר מצינו גם לגבי מיתה וגם לגבי שחיטה. ששנינו, בהמה שהיו בה אבר ובשר מדולדלים ומתה, הבשר נחשב מן החי, ולא נטמא אלא אם הוכשר במים. והאבר מטמא משום 'אבר מן החי', ואינו מטמא משום אבר מן הנבלה, כיון שנחשב כבר שנגמרה נפילתה לפני שמתה, דברי רבי מאיר. הרי שמיתה עושה ניפול⁴⁷². וכן מצינו בשחיטה, נשחטה בהמה שהיו בה בשר ואבר מדולדלין, הוכשר בשרה לקבל טומאת אוכלין על ידי דמה, דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר, צריכים הכשר אחר לקבל טומאה? דוחה הגמרא, אם היה כתוב רק שם היינו אומרים שמה שאמר רבי מאיר 'הוכשרו', הכוונה לבשר ששחיטה החשיבתו בשר הפורש מן החי, וטהור. וכתבה 'הוכשרו' לשון רבים, להשמיע שבין בשר שהיה מדולדל בה קודם שחיטה, ובין בשר הפורש מן האבר לאחר שחיטה. שהייתי אומר: הואיל וחמור שנחשב כנבלה לטמא אדם אם פרשו לא יצטרך הכשר, לזה השמיע שהוכשרו בדמיה⁴⁷³.

אין שחיטה עושה ניפול

אמר רב יוסף, להלכה אחוז כפי מה שאמר רב יצחק בר יוסף בשם רבי יוחנן שלדברי הכל אין שחיטה עושה ניפול, שכך אמר גם רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן. ששנינו בברייתא, נאמר: "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו", להביא האבר והבשר המדולדלין בבהמה ובחיה ובעוף ושחטן שהן אסורין. ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, אין בהן איסור לאו של אבר מן החי, אלא מצות פרוש בלבד, והכתוב אסמכתא בלבד. ומכאן שאין שחיטה

472 ואין מי שחולק עליו ב'מיתה עושה ניפול', ודאי שחכמים לא חולקים, אף על גב שחולקים עליו בשחיטה ואמרו: גבי אבר של עובר שאין עושה ניפול, אולם במיתה מודים. רש"י.

473 ונפק"מ: כשנחתך כל האבר קודם שחיטה, שלא הוכשר בדמיה, ואחר כך פירש בשר ממנו, שצריך הכשר. רש"י.

עושה ניפול.

